

UCHWAŁA NR 136/2024
ZARZĄDU POWIATU SOKÓLSKIEGO

z dnia 26 listopada 2024 r.

w sprawie zatwierdzenia diagnozy potrzeb w zakresie edukacji włączającej
w Zespole Szkół im. gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej

Na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 107), oraz art. 29 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 10 ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 737) uchwała się, co następuje:

§ 1.

1. Zatwierdza się diagnozę potrzeb w zakresie edukacji włączającej w Zespole Szkół im. gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej.
2. Diagnoza, o której mowa w ust.1 została opracowana przez dyrektora Zespołu Szkół im. gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej, w celu złożenia wniosku o dofinansowanie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027, Europejski Fundusz Społeczny PLUS Priorytet VIII Fundusze na rzecz edukacji i włączenia społecznego, Działanie 8.1 Rozwój edukacji i kształcenia, Edukacja włączająca, Nabór nr: FEPD.08.01-IZ.00-004/24

§ 2.

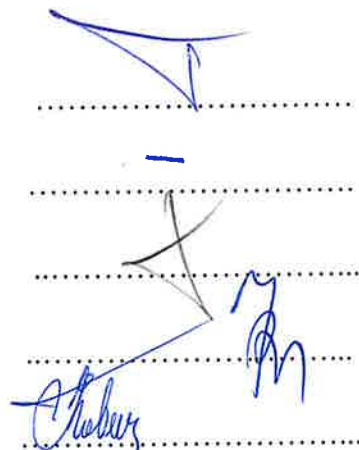
Diagnoza potrzeb w zakresie edukacji włączającej w Zespole Szkół im. gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd:

1. Piotr Rećko
2. Łukasz Owsiejko
3. Jerzy Białomyzy
4. Bożena Jolanta Jelska-Jarosz
5. Kazimierz Łabieniec

oprac. P. Udzienke
spr. P. Udzienke

POWIAT SOKÓLSKI
Dąbrowa
26.11.2024

ZESPÓŁ SZKÓŁ
im. gen. Nikodema Sulika
ul. 1000-lecia Państwa Polskiego 24
16-200 Dąbrowa Białostocka
tel. (085) 71-21-124
NIP 545-12-64-577, REG. 001143061

Dąbrowa Białostocka, dn. 25.11.2024r.

ZS.414.1.2024

Starostwo Powiatowe
w Sokółce

Dyrektor Zespołu Szkół im. gen. N. Sulika w Dąbrowie Białostockiej przesyła diagnozę edukacji włączającej w ramach: Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027. Europejski Fundusz Społeczny PLUS. Priorytet VIII Fundusze na rzecz edukacji i włączenia społecznego. Działanie 8.1 Rozwój edukacji i kształcenia. Edukacja włączająca. Nabór nr: FEPD.08.01-IZ.00-004/24

DYREKTOR
Zespołu Szkół
mgr Jarosław Budnik

Dąbrowa Białostocka 10.09.2024

Diagnoza potrzeb w zakresie podniesienia jakości kształcenia w Zespole Szkół im. Generała Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej na lata 2024-2028

*Pomagaj innym w rozwoju
i uczynź z tego największą
radość swego życia.*

A.L. McGinnis

I. Wstęp

Diagnoza potrzeb w zakresie podniesienia jakości kształcenia w ramach Zespołu Szkół im. Generała Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej utworzona została w celu skoordynowania działań związanych ze zwiększeniem jakości pracy szkoły poprzez realizację działań szkoły z uwzględnieniem zdefiniowanych potrzeb. W sposób szczególny wskazane zostały priorytety kluczowe w kwestiach rozwojowych szkoły:

- Wzmacnianie rozwoju kluczowych kompetencji
- Promowanie kompleksowego podejścia do nauczania i uczenia się języków
- Zwiększanie poziomów osiągnięć i zainteresowania przedmiotami naukowymi, technologicznymi, inżynieryjnymi i matematycznymi
- Tworzenie i rozwijanie systemu doradztwa zawodowego
- Rozwijanie systemu promującego praktyczną edukację i rozwijającego wyobraźnię
- Przeciwdziałanie wczesnemu kończeniu nauki, rozwiązywanie problemu uczniów z grup defaworyzowanych
- Włączania uczniów ze specjalnymi potrzebami, deficytami, zaburzeniami w proces edukacji dostępnej w szkole i wyposażenie ich w kompetencje niezbędne do stworzenia włączającego społeczeństwa, w którym osoby niezależnie od różnic, stanu zdrowia, sprawności, pochodzenia, wyznania są pełnoprawnymi członkami społeczności, a ich różnorodność postrzegana jest cenny zasób rozwoju społecznego i cywilizacyjnego.

Priorytety te stanowią wytyczne, które są uwzględnione w innych dokumentach planistycznych szkoły takich jak: Strategia rozwoju Zespołu Szkół im. Generała Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej na lata 2024-2028 oraz Roczny Program Rozwoju Szkoły na lata 2023/24 i na kolejne lata. Diagnoza potrzeb w zakresie podniesienia jakości kształcenia stanowi uzupełnienie Strategii rozwoju Zespołu Szkół im. Generała Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej. Część zamieszczonych w tych dokumentach danych jest jednorodna, zaś wnioski powiązane i spójne.

Zespół Szkół im. Gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej jest jedyną publiczną szkołą ponadpodstawową działającą na terenie gminy Dąbrowa Białostocka, organem prowadzącym szkołę jest Powiat Sokólski

Zespół Szkół im. Gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej jest średniej wielkości szkołą znajdującą się w niewielkiej miejscowości na Podlasiu w pobliżu granicy z Białorusią. Właściwie już samo położenie szkoły na pierwszy rzut oka wydaje się poważnym ograniczeniem szans edukacyjnych. W oddali od centrów kulturalnych, naukowych i sportowych, z dala od miejskiego zgiełku funkcjonuje szkoła, która wykształciła już ponad 6 tysięcy absolwentów. Uczniowie szkoły wywodzą się z głównie z rodzin niezamożnych, część dotkniętych problemem alkoholowym, głównym źródłem utrzymania jest rolnictwo lub zatrudnienie w instytucjach publicznych (szkoła, szpital, urzędy) oraz handlu. Od lat przyjmuje uczniów z niepełnosprawnościami, deficytami i zaburzeniami włączających ich w proces edukacji dostępny wszystkim, którzy takiej edukacji potrzebują. Szkoła odczuwa, podobnie jak inne palcówki z roku na rok problemy związane z niżem demograficznym. Aby zapobiec spadkowi liczby uczniów szkoła przyjmuje praktycznie wszystkich kandydatów. Efektem czego jest obniżenie wyników nauczania. Szkoła potrzebuje zasadniczej zmiany w podejściu do kształcenia uczniów oraz realizacji programu indywidualnego rozwoju nauczycieli. Konieczna jest realizacja nauczania opartego na praktycznych umiejętnościach i radzeniu w realnych sytuacjach związanych z życiowymi wyzwaniem zarówno edukacyjnymi, jak i związanymi z rynkiem pracy. Rozwijanie myślenia jest ważnym celem szkoły. Realizacja projektów edukacyjnych, w tym międzynarodowych może być odpowiedzią na najpoważniejsze wyzwania dotyczące szkoły, ale jednocześnie być jedną z określonych dróg modernizacji systemu nauczania w szkole. Pojawia się jednak pytanie, czy szkoła samodzielnie, poza zmianami w systemie edukacji na poziomie centralnym poradzi sobie z postawionymi przed nią celami.

Jednak nie wszystko wskazuje, na to, że czynniki otaczające młodzież uczącą się w Zespole Szkół im. Gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej wpłynęły na ich porażkę życiową. Wiele przykładów dzisiejszych dziennikarzy, urzędników, naukowców, czy innych osób, które odniosły sukces wskazuje na to, że często trudne warunki rozwoju, problemy w rodzinie czy środowisku powodują, że dążenie do osiągnięcia sukcesu jest silne. Naszym celem są działania, które powinny być realizowane dwukierunkowo – po pierwsze dla tych, którzy w drodze edukacyjnej się nieco pogubili – pomożemy im pozbierać uzyskaną wiedzę i nadrobić braki. Bez wsparcia edukacyjnego ich szkolna kariera kończyła się na pierwszej lub drugiej klasie. Po drugie chcemy wspomóc tych, którzy na tą chwilę przegrywają szanse na studia z mieszkańcami dużych miast, ponieważ mają gorsze warunki rozwoju i są mniej zamożni. Chcemy stworzyć alternatywę dla korepetycji i rozbudzić zainteresowania. Jesteśmy przekonani, że młodzież naszej szkoły aktywnie działająca w różnych formach wolontariatu oraz budująca własny poziom zaangażowania w poznawanie świata z chęcią odpowie na propozycję którą zresztą sama współtworzyła. Pragniemy nadal włączać młodzież z szeroko rozumianymi specjalnymi i specjalistycznymi potrzebami w proces edukacji w szkole ogólnodostępnej, umożliwić jej nabywanie wiadomości i umiejętności w środowisku najbliższym, tolerancyjnym i otwartym na ich różnorodność, ale jednocześnie wciąż doskonalącym się i uwzględniającym ich potrzeby i możliwości. Działania zawarte w programie rozwoju spowodują także zjednoczenie sojuszników szkoły : rodziców, przedsiębiorców, stowarzyszeń, instytucji .

II. Charakterystyka szkoły

Liceum Ogólnokształcące w Dąbrowie Białostockiej powstało w 1962 roku. Przez pierwsze dwa lata funkcjonowało w budynku szkoły podstawowej (obecny Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury), a od września 1964 roku przeniosło się do nowej „tysiąclatki”. We wrześniu 1974 roku została uruchomiona Zasadnicza Szkoła Zawodowa ze specjalnością mechanik maszyn rolniczych. W 1977 roku powstało także Liceum Rolnicze, które funkcjonowało do 1986 roku i może pochwalić się 157 absolwentami. Od 1979 roku wszystkie trzy szkoły tworzyły Zespół Szkół w Dąbrowie Białostockiej. Oprócz szkół dziennych równolegle funkcjonowało Liceum dla Pracujących, najpierw jako Filia II LO w Białymstoku, potem zaś jako samodzielne Liceum Zaoczne w formie zaocznej i eksternistycznej. W czerwcu 2002 roku Zespół Szkół otrzymał imię generała Nikodema Sulika, odbył się wówczas jubileusz 40 – lecia szkoły i zjazd absolwentów. Obecnie w skład Zespołu Szkół wchodzi Liceum Ogólnokształcące w Dąbrowie Białostockiej, Branżowa Szkoła I Stopnia w Dąbrowie Białostockiej kształcąca uczniów w ramach klasy wielozawodowej oraz Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Dąbrowie Białostockiej. Ogółem w szkole uczy się 318 licealistów i 64 uczniów Branżowej Szkoły I Stopnia. Część spośród uczniów (12-15%) pochodzi z Białorusi i zajęcia realizuje w naszej szkole, mieszkając w internacie a średnio raz w miesiącu wyjeżdżający do domu. Do dnia dzisiejszego szkołę opuściło ponad 6 tysięcy absolwentów. Aby zaspokoić zapotrzebowanie uczniów na przewidziane formy kształcenia, szkoła musiała rozszerzyć swoją działalność o budynek internatu, gdzie stworzonych zostało 6 pracowni przedmiotowych. Do dyspozycji uczniów jest także baza sportowa w postaci pełnowymiarowej hali sportowej, sali gimnastycznej przeznaczonej do zajęć samoobrony i sportów walki, siłownia wewnętrzna i zewnętrzna, boisko wielofunkcyjne a także dostępny dla szkoły stadion miejski i sala bilardowa. Baza szkoły jest zadbana, pracownie są wyposażone w pomoce dydaktyczne. Istnieje jedna pracownia informatyczna z 20 stanowiskami komputerowymi i biblioteka posiadająca 19 tysięcy woluminów. W szkole znajduje się także gabinet pielęgniarstwa szkolnej z całodzienną opieką medyczną, realizowaną dwa dni w tygodniu. Dla uczniów szkoły służy także strzelnica sportowa na broń pneumatyczną oraz strzelnica wirtualna a także ogólnodostępna stołówka szkolna. W szkole od kilkunastu lat funkcjonują klasy mundurowe, w których uczniowie mają szansę na poznanie zasad funkcjonowania służb mundurowych. Szkoła brała udział w programie Ministerstwa Obrony Narodowej „Certyfikowane Wojskowe Klasy Mundurowe” zaś od roku szkolnego 2019/20 realizuje pod patronatem Ministerstwa Obrony Narodowej program oddziałów przygotowania wojskowego. Od roku szkolnego 2022/23 w szkole w ramach programu pilotażowego Ministerstwa Obrony Narodowej zostały powołane do życia Branżowe Oddziały Wojskowe. Od 2015 roku w szkole działa Ośrodek Szkolenia Piłki Ręcznej, zaś szkoła aktywnie uczestniczy w programie Aktywna Szkoła rozwijającym umiejętności i zainteresowanie sportem uczniów. Od wielu lat szkoła zapewnia edukację uczniom posiadającym orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, opinie, uczniom niedostosowanym społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, z zaburzeniami zachowania lub emocji, szczególnie uzdolnionych, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, deficytami kompetencji i zaburzeń sprawności językowych, chorobami przewlekłymi, znajdującym się w sytuacjach kryzysowych lub traumatycznych, pochodzących z zaniedbanych środowisk związanych z sytuacją bytową, trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska.

Baza dydaktyczna szkoły.

Szkoła jest zorganizowana w trzech budynkach usytuowanych na działce o powierzchni 2 ha.

Budynek główny posiada:

- 14 sal lekcyjnych w formie klaso-pracowni przedmiotowych,
- bibliotekę ze zbiorem ponad 19000 woluminów,
- czytelnię na 16 miejsc,
- salę komputerową z 20 stanowiskami,
- siłownię wewnętrzną i zewnętrzną,
- halę sportową (1100 m²) z widownią na 250 miejsc z zapleczem i szatniami,
- małą salę gimnastyczną (200m²) z zapleczem i szatniami,
- strzelnicę na broń pneumatyczną,
- strzelnicę wirtualną,
- pokój nauczycielski,
- gabinet pedagoga szkolnego i psychologa,
- gabinet pielęgniarki szkolnej,
- pomieszczenie radiowęzła szkolnego ze sprzętem nagłaśniającym.

Budynek internatu posiada:

- 5 sal lekcyjnych,
- 50 miejsc noclegowych dla chłopców,
- 50 miejsc noclegowych dla dziewcząt,
- 7 pokoi, które zajmuje Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Dąbrowie Białostockiej
- 2 pokoje, które zajmuje Warsztat Terapii Zajęciowej,
- 1 pokój wychowawców,
- gabinet kierownika internatu i intendenta,
- od niedawna w budynku znajduje się gabinet terapeutyczny służący uczniom z SPE
- salkę świetlicową ze stołem bilardowym do odpoczynku.

Szkoła dysponuje kablowym połączeniem internetowym oraz wi-fi. Posiada własną, aktualizowaną stronę internetową oraz szkolnego facebooka i Instagrama.

Uczniowie

Typowy uczeń naszej szkoły to absolwent szkoły podstawowej ukończonej w mieście, jednak pochodzący ze wsi i dojeżdżający do szkoły. Jest to raczej dziewczyna (55%), niż chłopak (ok. 45%). Do Zespołu Szkół im. gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej uczęszczają uczniowie z gminy: Dąbrowa Białostocka, Nowy Dwór (ok. 15 km odległości), Lipsk (ok. 10 km odległości), Augustów (40 km odległości), Sokółka (30 km odległości) i częściowo z innych miejscowości (Sztabin, Krasnybór, Białystok, Kuźnica Białostocka, Gołdap, **Lida**, **Woronowo**, **Oszmiany** – na Białorusi) . Prawie 15 % uczniów pochodzi z Białorusi. Ok. 40 % uczniów dojeżdża do szkoły komunikacją autobusową. Dla pozostałych

funkcjonuje w ramach szkoły internat, w którym aktualnie zamieszkuje 100 uczniów. Ze względu na uczniów z Białorusi internat jest czynny także w soboty i niedziele.

Większość uczniów pochodzi z niezamożnych rodzin wywodzących się ze środowiska wiejskiego. Około 40% uczniów korzysta z programu dożywiania realizując go w szkolnej stołówce. Znacząca część ma dofinansowanie ze środków gminnych i miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej. Około 80-100 osób rocznie otrzymuje pomoc dla młodzieży uzdolnionej ze środków Powiatu Sokólskiego w ramach Stypendium Starosty Sokólskiego.

Wielu spośród uczniów uczestniczy w różnych formach doskonalenia wiedzy i umiejętności działając w różnych formach wolontariatu (ok. 15%). Praktycznie wszyscy przystępują do egzaminu maturalnego, zaś jedynie nieliczni (5 %) nie uzyskują promocji do klasy programowo wyższej. Egzamin maturalny kończy sukcesem (zdaniem) około 70- 90 % uczniów, co jest spowodowane głównie tym, że kandydatów do szkoły komisja rekrutacyjna nie odrzuca na etapie przyjęcia do szkoły. Brak weryfikacji na etapie przyjęcia powoduje obniżenie się wyników egzaminu maturalnego. Uczniowie nie są także przygotowani do wyboru własnej drogi edukacyjno-zawodowej ze względu na niską samoakceptację, brak wiary we własne możliwości oraz brak instrumentów (np. doradztwa zawodowego realizowanego indywidualnie) wspomagających ten wybór. Dla wielu spośród uczniów naszej szkoły problem wyboru przedmiotów rozszerzonych jest oparty na negatywnym wyborze (nie chcę mieć do czynienia z tym przedmiotem) i nie jest w żaden sposób związany z badaniem własnych preferencji edukacyjno-zawodowych. Uczniowie nie wiedzą co stanowi cel ich życia, zaś szkoła nie ma instrumentów aby pomóc im w wyborze. Brakuje wsparcia doradcy zawodowego oraz niewielkie, ze względu na duże zainteresowanie uczniów psychologa. To przekłada się na niskie zaangażowanie w zakresie przygotowania do egzaminów maturalnych. Uczniowie mają często niską motywację wynikającą z osiągniętych niesatysfakcjonujących wyników edukacyjnych, oraz podejścia środowiskowego do nauki (jeśli nie skończę szkoły to znajdę pracę i będę pracował). Wyniki egzaminu maturalnego są zadawalające z przedmiotów humanistycznych szczególnie na poziomie podstawowym. Wyniki z egzaminu maturalnego z języków obcych (język angielski i rosyjski) są zróżnicowane. Choć wyniki z języka rosyjskiego bywają w poszczególnych rocznikach zadawalające. Zbliżone do średniej ogólnopolskiej są wyniki z języka rosyjskiego na poziomie podstawowym, zaś zdecydowanie niższe niż średnia z poziomu rozszerzonego (w szczególności z języka angielskiego). Spora jest ilość uczniów wybierających przedmioty matematyczno – przyrodnicze na egzaminie (szczególnie matematykę na poziomie rozszerzonym), ale wyniki z nich są niższe niż średnia krajowa. Niezadawalające są także wyniki matur z innych przedmiotów zdawanych na poziomie rozszerzonym. Wiąże się to z dużymi brakami wiedzy z przedmiotów ścisłych wynoszonymi z najniższych etapów edukacyjnych oraz braku regularnej pracy, wynikającej z niskiej samooceny i motywacji oraz braku planów edukacyjnych.

W ramach szkoły brakuje zajęć rozwijających wyobraźnię uczniów, nadal spora część lekcji służy przyswojeniu wiedzy, niewiele rozwija użyteczne umiejętności a jeszcze mniej pozwala tworzyć samodzielnie edukację poprzez realizację projektów edukacyjnych. Istotnym elementem rozwijania wyobraźni stają się w szkole strategiczne gry edukacyjne, wyzwalające myślenie i oceniające realizowane decyzje.

W ramach przeprowadzonych ankiet uczniowie stwierdzili, iż nauczyciele zbyt rzadko używają sprzętu komputerowego i monitorów do realizowania zajęć, zaś doświadczenia na zajęciach z fizyki, biologii i chemii pojawiają się sporadycznie. Wynika to, z konieczności realizacji programu nauczania (na szczęście okrojonego od roku 2024) oraz zbyt małego usprzętowania i niepełnego przygotowania nauczycieli do realizacji zajęć praktycznych z przedmiotów przyrodniczych oraz niewystarczającego do pracy z nowoczesnym sprzętem i nowoczesną technologią informacyjną. Tylko zastosowanie nowych technologii i poprawienie

wyposażenia szkoły w pomoce oraz przeszkolenie nauczycieli przyniesie zmianę i uatrakcyjni zajęcia. Ponadto pozwoli na wykorzystanie praktycznych elementów związanych z edukacją. Wynika to także z przestarzałego wyposażenia pracowni matematyczno-przyrodniczych. W ramach nauczania języków obcych stosowane są metody oparte na pracy z podręcznikiem, zaś problemem uczniów jest radzenie sobie w sytuacjach kontaktu z osobami które językiem angielskim posługują się na co dzień. W tej kwestii brakuje autentycznych prób przełamania barier związanych z komunikacją językową, pomimo zaawansowanych prób realizacji projektów międzynarodowych z programu Erasmus +.

Uczniowie szkoły uczestniczą w wyjazdach zagranicznych realizowanych z programów PO WER, Erasmus + a także Interreg Litwa - Polska. Jest szansa, iż tak realizowane projekty poprawią wyniki egzaminów z języka angielskiego, jednak ze względu na zbyt krótki okres udziału szkoły w programach międzynarodowych, trudno przedstawiać w oparciu o to pełnych wniosków. Od roku 2023 szkoła otrzymała Akredytację Programu Erasmus + w zakresie edukacji szkolnej na lata 2023-2027. Uczniowie naszej szkoły jedynie w niewielkiej części (ok.10%) wyjeżdżają na wakacje poza miejscowość, w której mieszkają. Są to głównie wyjazdy do rodziny (cioci, babci), niewiele ponad 5% korzysta ze zorganizowanego wypoczynku. Zaledwie 20% uczniów wyjeżdżało za granicę, spośród tej grupy 12% wyjechało na działania realizowane w ramach szkolnych projektów międzynarodowych. Powodem tak niewielkiego zainteresowania wyjazdowym spędzaniem wolnego czasu jest niska zamożność rodzin i konieczność pomocy w rodzinnym gospodarstwie rolnym.

Część uczniów stanowi młodzież dysponująca orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego (21 osób), opiniami wydanymi przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną (40 osób) ze względu na przejawiane deficyty, zaburzenia, choroby przewlekłe, specjalne i specjalistyczne potrzeby. Niestety przestarzała baza dydaktyczna oraz zajęcia często oparte na słowie, wykładzie, brak możliwości przemieszczania się z piętra na piętro uczniom na wózkach inwalidzkich, zdezelowany samochód utrudniający przewóz uczniów do miejsc rehabilitacji (np. hipoterapię) lub demonstracyjnych, modelowych, w których edukacja mogłaby odbywać się polisensorycznie, brak strefy wyciszenia szczególnie uczniom ze spektrum autyzmu lub posiadającym przeróżne nadwrażliwości, w tym słuchową ograniczają nam w znaczący sposób wielokanałowe przekazywanie treści i umiejętności.

Kadra pedagogiczna.

Zespół Szkół im. Gen. Nikodema Sulika w Dąbrowie dysponuje nie tylko budynkami i wyposażeniem, szkoła to głównie ludzie, zarówno Ci, którzy się w niej uczą, jak ci którzy tam pracują. Bardzo duży wpływ na poziom nauczania mają wysokie kwalifikacje zawodowe uczących i ich ciągłe doskonalenie zawodowe. Nauczyciele poszerzają swoją wiedzę i zdobywają nowe wiadomości i umiejętności poprzez udział w wewnątrzszkolnym systemie doskonalenia nauczycieli oraz poprzez zewnętrzny system doskonalenia nauczycieli. Zadaniem wynikającym z rocznego programu rozwoju szkoły jest realizacja przynajmniej jednej formy doskonalenia zawodowego w trakcie roku szkolnego. Są to kursy metodyczne i warsztaty.

Aktualnie w szkole zatrudnionych jest 37 nauczycieli i 18 osób obsługi oraz 5 palaczy i 18 pracowników młodocianych. Wykształcenie wyższe posiada 37 osób. Spośród nauczycieli większość (29) dysponuje stopniem nauczyciela dyplomowanego. Pozostali to nauczyciele mianowani. Spośród nauczycieli 16 posiada przygotowanie do nauczania 2

przedmiotów. Część z kadry jest także egzaminatorami w trakcie organizowanej corocznie matury.

Zatrudniamy też kadrę specjalistyczną, w tym pedagoga, psychologa, pedagoga specjalnego, logopedę, nauczycieli zajęć rewalidacyjnych, którzy systematycznie podnoszą swoje umiejętności ze względu na ujawniające się potrzeby uczniów, ich stan emocjonalny, psychiczny, niepożądane zachowania lub rozwijających szczególne zdolności. Niemniej ze względu na różnorodność pojawiających się wyzwań i potrzeb uczniów kadra specjalistyczna potrzebuje permanentnego doskonalenia się w zakresie niesienia pomocy psychologicznej – pedagogicznej i dbania o dobrostan psychiczny uczniów jak i innych nauczycieli.

Otwarcie na doskonalenie jest bardzo pozytywną cechą nauczycieli Zespołu Szkół w Dąbrowie Białostockiej, ważnym jest jednak otwarcie na zmiany oraz inspiracje. Działania realizowane w ramach projektów międzynarodowych stanowią nowe wyzwanie zarówno w kwestii komunikacyjnej jak i nowych wyzwań które przynosi projekt. Jest to ważne dla całego szkolnego środowiska, ponieważ nauczyciel otwarty na zmiany, będzie stanowił inspirację dla swoich uczniów.

Kadrę administracyjno – obsługową stanowi 18 osób (3 pracowników administracyjnych i 15 pracowników obsługowych).

Prognozy demograficzne

Prognozy demograficzne dotyczące ludności zarówno gminy Dąbrowa Białostocka, jak i sąsiednich gmin: Lipska, Nowego Dworu, Sidry nie napawają optymistycznie, co do przyszłości edukacji na tym terenie. W ciągu najbliższych 10 lat liczba dzieci uczących się w szkołach (a będących naturalnymi kandydatami do Zespołu Szkół w Dąbrowie Białostockiej) spadnie o 10 %, zaś w kolejnych latach (w stosunku do roku 2022) spadek dojdzie do 15 % obecnej liczby uczniów kończących szkołę podstawową. Oznacza to spadek liczby oddziałów w szkole. Szkoła powinna rozszerzać ofertę edukacyjną oraz prowadzić aktywną politykę promocyjną w celu niwelowania skutków niżu demograficznego oraz przeciwdziałania odpływowi uczniów do innych szkół (Augustów, Białystok). Szansą jest utrzymanie działania klasy sportowej działającej w dwóch specjalizacjach (piłka ręczna i taekwon-do z samoobroną), dalsza realizacja projektów realizowanych pod patronatem Ministerstwa Obrony Narodowej (oddziały przygotowania wojskowego) oraz otwarcie się na uczniów Polaków ze Wschodu a także realizacja projektów prorozwojowych przez szkołę.

Przy stałym spadku liczby uczących się wzrasta niestety liczba uczniów posiadających orzeczenia o potrzebach specjalnych, opinie, przeróżne zaburzenia wzrasta z roku na rok. Szansą dla nich jest edukacja włączająca zapewniona w ich najbliższym środowisku. Chcielibyśmy zapewnić im tę możliwość edukacji .

Istotne jest także otwarcie na nowe kierunki służące rozwojowi szkoły i odpowiadające na potrzeby młodzieży.

Udział w działaniach i projektach międzynarodowych

Szkoła od 2001 roku uczestniczy w różnych formach współpracy międzynarodowej. W pierwszych latach opierała się ona na współpracy z Gimnazjum w Kalwarii (na Litwie) oraz Gimnazjum nr 3 w Mołodecznie (na Białorusi). Współpraca opierała się na realizowanej wymianie uczniów oraz projektowej działalności międzynarodowej (Program „Młodzież”,

Program „Równać Szanse”, Polsko –Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży). Projekty oparte były na pomysłach związanych z aktywizacją uczniów, w sposób szczególnie wspierających bariery związane z niepełnosprawnością oraz poznawanie kultury szkół partnerskich. Wyjazdy kadry dydaktycznej za granicę często przynosiły nowe pomysły na rozwój własnych placówek korzystając z dobrych praktyk szkół partnerskich. Z czasem we współpracy zaczęły pojawiać się projekty tematyczne dotyczące kultury poszczególnych krajów, co zaowocowało wspólną, polsko-litewską książką kucharską czy inwentaryzacją cmentarza żydowskiego w Dąbrowie Białostockiej. W ramach działań międzynarodowych w zespole projektowym zajmującym się współpracą międzynarodową pojawił się pomysł poszerzenia kręgu partnerów, określenia potrzeb organizacji oraz stworzenia programu ich realizacji. Stąd pojawił się pomysł realizacji wspólnie ze Stowarzyszeniem Międzynarodowej i Międzykulturowej Wymiany „Anawoj” z Michałowa projektu „Bumerang”. Skierowana jest do uczniów szkół ponadpodstawowych akcja polegała na zamianie przez chętnych z nich na jeden dzień, kilka godzin, ławki szkolnej na lekką pracę (np. skoszenie trawnika sąsiada, pomalowanie płotu, zrobienie zakupów). Każdy sklep, firma, zakład, parafia, szkoła czy osoba prywatna, mogła w tym dniu stać się pracodawcą. Należne wynagrodzenie przekazywane było na specjalne konto, a zebrana kwota przeznaczana na projekty, które wybiera młodzież. Projekt realizowany był wspólnie z organizacją Sächsische Jugendstiftung z Drezna i oparty został na doświadczeniach tej organizacji. W tym czasie Zespół Szkół dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem „Anawoj” uzyskał możliwość działań w ramach projektu Wolontariatu Europejskiego „EVS” i stał się dla wolontariuszy z całej Europy organizacją goszczącą. Te działania wsparło edukacją językową młodzieży i stało się pretekstem do wielu wspólnych z wolontariuszami działań. Było także wstępem do udziału w napisanym w ramach grupy projektowej wspólnie z partnerami z Grecji i Turcji wniosku dotyczącym projektu „Królowa jest tylko jedna – Matematyka”. Został on złożony do Programu Erasmus + i zaakceptowany. Oparty został na problemach występujących we wszystkich 3 szkołach partnerskich (Liceum w Dąbrowie Białostockiej, 1 Liceum w Ierapetrze i Technikum w Stambule) związanych z trudnościami w przyswajaniu wiedzy matematycznej. Zadaniem projektu było powiązanie jej z życiem i pokazanie jako bardziej użytecznej niż występująca w szkole. Projekt miał być inspiracją zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli i stanowić zachętę do zmiany podejścia w działaniach edukacyjnych. Był także ważnym elementem przełamywania barier kulturowych występujących w każdym z krajów partnerskich. Doświadczenia związane z realizacją Projektu „Królowa jest tylko jedna-Matematyka” przyniosły efekty w postaci złożenia kolejnych wniosków dotyczących działań międzynarodowych. „Uczniowie z Dąbrowy Białostockiej i Ierapetry w orszaku Apollina” został złożony i przyjęty do dofinansowania w ramach Ponadnarodowej mobilności uczniów z „Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój” . Dotyczył on tematyki związanej ze Starożytną Grecją i oparty był na działaniach artystycznych (taniec, teatr) oraz historycznych (demokracja ateńska) i matematycznych (golden ratio). Młodzież realizowała ten projekt we współpracy z partnerem szkoły z Programu Erasmus + , czyli 1 Liceum w Ierapaetrze. Stanowi to efekt realizacji poprzedniego projektu, który stał się początkiem współpracy pomiędzy szkołami. Kolejny z projektów „Bardzo smaczny projekt, czyli na granicy smaku” również został zatwierdzony w ramach programu „PO WER” i będzie realizowany wspólnie z partnerem z Grecji. Obecnie poza Akredytacją Programu Erasmus + szkołą zakończyła realizację 2 projektów z partnerami z Hiszpanii, Grecji, Włochami oraz kontynuuje 2 kolejne projekty: dotyczący odtworzenia i wykorzystania do nauki wychowania fizycznego tradycyjnych gier i zabaw „ Zagrajmy raz jeszcze...” (partnerzy : Macedonia Północna, Litwa, Grecja, Malta, Cypr) a także realizowany w stronę gier edukacyjnych i praktycznych aspektów nauczania przedmiotów przyrodniczych „Praktyczne jest bardziej logiczne” (partnerzy Macedonia Północna i Grecja).

Realizacja projektów międzynarodowych jest działaniem wieloaspektowym. Z jednej strony daje możliwość na poprawę wyników nauczania, ponieważ do działań wprowadza aspekt praktyczny. Z drugiej zaś uczestniczącej w nich młodzieży daje ogromną satysfakcję, wyróżnienie, jest czynnikiem poważnie ograniczającym niską motywację i samoakceptację młodzieży pochodzącej ze środowisk wiejskich i małomiasteczkowych. Powoduje wyrównanie szans edukacyjnych oraz wzmacnia kompetencje kluczowe, właściwie prawie wszystkie. Kontynuacja realizacji projektów opartych na partnerstwie ze szkołami z innych krajów daje także inspirację i jest kopalnią dobrych praktyk w wielu dziedzinach. I co jest także bardzo ważne łączy ludzi o odmiennych nacjach, kulturach, religii, kolorze skóry i przełamuje bariery i stereotypy. I oprócz tego szkoła uczestnicząca w projektach międzynarodowych zyskuje prestiż i jest postrzegana przez społeczność lokalną jako organizacja na wyższym poziomie rozwoju.

ANALIZA SWOT

<p>Ważne mocne strony na których należy budować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osiągnięcia uczniów (edukacyjne i sportowe) 2. Zróżnicowane i wyróżniające szkołę profile 3. Współpraca ze szkołami w ramach projektów międzynarodowych 4. Uczniowie ze Wschodu 5. Wykorzystanie posiadanej infrastruktury 6. Szkoła dla dorosłych 7. Pozalekcyjna aktywność uczniów 8. Wykwalifikowana kadra (kwalifikacje poza ścieżką awansu zawodowego) 9. Zacieśnienie współpracy z gminą i powiatem 10. Zacieśnienie współpracy z partnerami (jednostki wojskowe, policja, straż graniczna, dom kultury, WTZ) 11. Dni adaptacyjno – integracyjne klas pierwszych, czyli skuteczny proces adaptacji 12. Opieka medyczna uczniów na miejscu 13. Zaufanie uczniów do nauczycieli (wyrażanie własnego zdania, stosunki koleżeńskie między nauczycielami rzutujące na ocenianie uczniów) 14. Zaangażowanie uczniów w podejmowanie decyzji nt. aktywności pozalekcyjnej 15. Szkoła od lat włącza w poczet swoich uczniów młodzież z niepełnosprawnościami, deficytami, różnorakimi zaburzeniami, specyficznymi potrzebami umożliwiając im edukację i wyrównywanie szans w przyjaznej atmosferze respektując ich potrzeby i możliwości 	<p>Istotne słabe strony, które należy zminimalizować</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak systemu motywacyjnego dla nauczycieli 2. Brak laboratoriów (naukowych/ językowych) 3. Zbyt duże grupy uczniów 4. Małe uczestnictwo uczniów w konkursach, olimpiadach 5. Brak proaktywnego podejścia do absolwentów, systemowego zaangażowania ich w sprawy szkoły 6. Niska motywacja i samoocena uczniów 7. Wyposażenie szkoły - biblioteka, multimedia (tablice interaktywne w każdej klasie) 8. Niski poziom nauczania i zdawalności matury z matematyki 9. Niska aktywność rodziców 10. Niska motywacja nauczycieli 11. Niska frekwencja i motywacja uczniów 12. Brak wiary w powodzenie zmiany 13. Brak wystarczającej liczby godzin psychologa szkolnego (pomocy psychologicznej dla uczniów i nauczycieli) 14. Brak wsparcia doradcy zawodowego 15. Brak współpracy między nauczycielami i wspólnej dyskusji problemów / rozwoju uczniów 16. Brak miejsca do pracy indywidualnej nauczycieli 17. Przystarzała i zniszczona baza dydaktyczna, brak możliwości wielokanałowego nauczania 18. Brak zdolności transportowych szkoły 19. Brak windy uniemożliwiający uczniom na wózkach inwalidzkich dostęp do pracowni i gabinetów przedmiotowych 20. Brak miejsca i strefy wyciszenia uczniom potrzebującym regulacji emocji, w spektrum autyzmu, z nadwrażliwościami, w tym słuchową 21. Brak możliwości wykorzystywania nowoczesnych narzędzi do uczenia języków skutkuje nieumiejętnością poprawnego posługiwania się nimi w realnych sytuacjach życia codziennego, w kontaktach z zagranicznymi rówieśnikami, podczas zagranicznych podróży
<p>Szanse o największym potencjale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Internet jako źródło inspiracji dla rozwoju nauczycieli i 	<p>Zagrożenia, którym należy proaktywnie przeciwdziałać:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niż demograficzny

<p>szkoły, kanał komunikacji z otoczeniem i budowania zainteresowania szkołą wśród absolwentów szkół podstawowych</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Rozwój funduszy unijnych, współpraca z organizacjami pozarządowymi – wsparcie finansowe i projektowe 3. Walory lokalizacyjne – położenie na pograniczu kultury polskiej, białoruskiej i litewskiej 4. Zaangażowanie absolwentów w życie szkoły 5. Zainteresowanie kierunkami kształcenia zawodowego (wymagana dalsza analiza rynku) 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Brak ambicji uczniów, demoralizacja, obniżenie prestiżu edukacji, niski poziom uczniów 3. Konkurencja innych szkół z regionu 4. Ograniczony dostęp do specjalistów, centrów kultury i sportu 5. Brak dogodnej uczniom komunikacji wobec spadającej liczbie mieszkańców i słabej opłacalności transportu lokalnego – transport uczniów do i ze szkoły a także na inne zajęcia edukacyjne, w tym na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami
---	---

III. Wizja szkoły

SZKOŁA KSZTAŁCĄCA AKTYWNYCH OBYWATELI POLSKI I ŚWIATA,

OSIĄGAJĄCYCH SPEKTAKULARNE SUKCESY I ZMIENIAJĄCYCH RZECZYWISTOŚĆ.

IV. Misja szkoły

- **jestemy społecznością nauczycieli i pracowników niepedagogicznych, uczniów i rodziców, stawiających sobie wysokie wymagania,**
- **kształcimy uczniów wszechstronnie przygotowanych do dalszej nauki i pracy na zmieniającym się rynku,**
- **rozwijamy w młodzieży zamiłowanie do nauki, w sposób szczególny kształcimy kompetencje kluczowe konieczne do dalszego rozwoju,**
- **nauczanie realizujemy w atmosferze wzajemnej życzliwości i zrozumienia nastawione na skuteczne osiągnięcie celów,**
- **dajemy możliwość rozwoju poprzez otwarcie na świat wzmocnioną skuteczną komunikacją językową,**
- **kształtujemy postawy samoakceptacji oraz szacunku dla innych, poszanowania godności człowieka, tolerancji, zrozumienia i życzliwości.**
- **uczymy respektowania zasad współżycia społecznego i praw moralnych,**
- **dążymy do wychowania człowieka aktywnego, odpowiedzialnego, świadomego podejmowanych decyzji oraz zagrożeń współczesnego świata i otwartego na świat,**
- **naszym wzorem osobowym jest patron szkoły – Generalł Nikodem Sulik. Tak jak on kiedyś walczył o Polskę, tak my dzisiaj – indywidualnie i zespołowo – walczymy o nią oraz jej miejsce w Europie,**
- **włączamy wszystkich uczniów w proces edukacyjny bez względu na stan zdrowia, możliwości psychofizyczne, kolor skóry, pochodzenie, wyznanie.**

V. Wnioski na podstawie diagnozy w zakresie dotyczącym obszaru:

- 1. Wsparcie na rzecz kształtowania i rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno-przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętność rozumienia (ang. literacy), kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy), w tym w szczególności: realizacja projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty, nawiązanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły lub placówki systemu oświaty, doradztwo edukacyjno-zawodowe, realizacja dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, pomoc stypendialna, realizacja zajęć rozwijających uzdolnienia.**
- 2. Zapewnienie warunków, wykwalifikowanej, permanentnie doskonalącej się kadry włączającej w proces edukacyjny wszystkich uczniów bez względu na ich możliwości psychofizyczne i specyficzne ograniczenia obejmując ich szerokim wsparciem pedagogiczno-psychologicznym zgodnie z ich potrzebami, niezbędnymi pomocami, narzędziami i specjalistycznym sprzętem, w tym multimedialnym dbając o ich dobrostan psychiczny w atmosferze akceptacji i bezpieczeństwa.**

Wniosek kluczowy:

Uczniowie Liceum Ogólnokształcącego w Dąbrowie Białostockiej wymagają wsparcia w zakresie wspomaganie i rozwijania kompetencji kluczowych szczególnie w zakresie porozumiewania się w językach obcych, rozwoju kompetencji matematycznych oraz naukowo-technicznych, kształtowania umiejętności informatycznych oraz uczenia się.

Konieczna jest poprawa bazy dydaktycznej służącej uatrakcyjnieniu zajęć edukacyjnych, co spowoduje większe zainteresowanie nauką szkolną oraz wykorzystanie do tego innych metod (np. stworzenie laboratoriów językowych, laboratoriów przyrodniczych oraz zakup sprzętu na pomoce dydaktyczne, wykorzystanie zajęć praktycznych czy gier edukacyjnych).

Dramatycznie spadła liczba uczniów zdających egzamin maturalny z zakresu rozszerzonym z informatyki, czego przyczyny należy upatrywać w braku możliwości wyboru tego przedmiotu do realizacji rozszerzeń w naszej szkole. Uczniowie szkoły wybór przedmiotów rozszerzonych, a tym samym ścieżki rozwoju dokonują w większości w oparciu o proste wybory (przedmiot, który moim zdaniem jest najłatwiejszy, albo ten, którego wyboru chcę uniknąć). Brak jest kompleksowego wsparcia doradcy zawodowego i psychologa, którzy mogliby dokonać oceny predyspozycji zawodowych ucznia i pomóc mu w wyborze ścieżki rozwoju.

Poprawa komunikacji w celu wykorzystania zaplecza współpracujących ze szkołą uczelni, instytucji (WCR, IPN, jednostki wojskowe) poprzez zakup busa do przewozu osób. Odległość od Białegostoku i organizacja wyjazdów do stolicy

województwa wypożyczonym transportem generuje bardzo duże koszty i ekonomicznie korzystniejszym byłby zakup busa na projektowe potrzeby wyjazdowe szkoły oraz na cele wyjazdów uczniów ze specjalnymi potrzebami. W Dąbrowie Białostockiej nie ma instytucji wypożyczającej busy, aby bus zawiózł uczniów np. do Białegostoku (75 km) musi pokonać najpierw odległość 30-40 km do Dąbrowy i podobną po powrocie. Jest to nieekologiczne i nieracjonalne finansowo rozwiązanie.

Niewystarczające wsparcie otrzymują uczniowie uczący się w naszej szkole a będący cudzoziemcami (obywatele Białorusi) w zakresie wsparcia w nauczaniu języka polskiego, co powoduje przedłużenie procesu adaptacji i przyczynia się do pogłębienia problemów w nauczaniu przedmiotów szkolnych.

W związku z brakiem ograniczeń w przyjęciu uczniów do naszej szkoły konieczne jest organizowanie wspomagania w celu likwidacji deficytów, które dotyczą poprzednich etapów edukacyjnych. Stąd też istnieje konieczność realizacji zajęć dydaktyczno – wychowawczych, w szczególności z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w klasach pierwszych oraz w trakcie dalszej edukacji.

W wyniku wewnętrznej diagnozy uczniowie wskazali jako główny z instrumentów motywacyjnych otrzymywanie stypendiów za osiągnięcia edukacyjne oraz międzynarodowe wyjazdy projektowe. Ponadto należy także rozwijać inicjatywność, przedsiębiorczość i kreatywność podopiecznych.

Należy też szczególnie zadbać o uczniów ze specjalnymi i specyficznymi potrzebami umożliwiając im udział w całym wachlarzu zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej: zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, logopedycznych. Zapewnić im możliwość nauzenia się radzenia sobie ze stresem, lękiem, fobią szkolną, cyberprzemocą, regulacji emocji, zastępowania złości i agresji, nabywania kompetencji społecznych, radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi i traumatycznymi, depresją i myślami samobójczymi, samookaleczaniem się, ale również radzeniem sobie z uzależnieniami, w tym od telefonu i komputera.

- 3. Doskonalenie umiejętności nauczycielskich (w szczególności interpersonalnych i społecznych) oraz kompetencji i kwalifikacji nauczycieli w zakresie stosowania metod oraz form organizacyjnych sprzyjających kształtowaniu i rozwijaniu u uczniów lub słuchaczy kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno-przyrodnicze, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętność rozumienia (ang. literacy), kreatywność, innowacyjność, przedsiębiorczość, krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, umiejętność uczenia się, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy).**

Wniosek kluczowy: *nauczyciele stale doskonalą swoje umiejętności i poszerzają wiedzę w szczególności na temat programów nauczania oraz przygotowania uczniów do egzaminu*

maturalnego. Wielu spośród nauczycieli ma ukończone kursy egzaminatora oraz przygotowanie do nauki dwóch przedmiotów. Szkolenia dotyczą też nauczycieli wychowania fizycznego w zakresie funkcjonowania Ośrodka Szkolenia Piłki Ręcznej. Wsparcie powinno dotyczyć prawidłowych reakcji na zachowania trudne uczniów, dostosowania programów nauczania do możliwości uczniów, budowanie motywacji, oraz umiejętności uczenia się. Doskonaleniu powinny podlegać umiejętności w zakresie posługiwania się nową technologią.

- 4. Kompleksowe programy wspomagające szkołę lub placówkę systemu oświaty prowadzącą kształcenie ogólne w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnością oraz wsparcie na rzecz ucznia młodszego obejmujące w szczególności: a) wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych, kształcenia oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością, ze szczególnym uwzględnieniem tych pomocy, sprzętu i narzędzi, które są zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania; b) przygotowanie nauczycieli do prowadzenia procesu indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym wsparcia ucznia młodszego, rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów i efektywnego stosowania pomocy dydaktycznych w pracy; c) wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym uczniów młodszych w ramach zajęć uzupełniających ofertę szkoły lub placówki systemu oświaty.**

Wniosek kluczowy: *Uczniowie niepełnosprawni na stałe wpisali się w krajobraz szkoły, zaś szkoła tworzy dla nich przychylną atmosferę i wspiera w zakresie indywidualizacji. Brakuje jednak odpowiedniego sprzętu do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych. Nauczyciele nie dysponują na chwilę obecną odpowiednim przeszkoleniem w zakresie pracy z uczniem niepełnosprawnym oraz uczniem młodszym w ramach rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych. Na dzień dzisiejszy zaledwie 2 nauczycieli naszej szkoły posiada studia podyplomowe z zakresu oligofrenopedagogiki, zaś wskazane byłyby kolejne osoby posiadające umiejętności i wiedzę w pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.*

- 5. System wsparcia uczniów poprzez budowanie samoakceptacji i zwiększenie motywacji będący szansą na poprawę wyników w nauce, rozbudzania zainteresowań i wspierania rozwoju.**

Wniosek kluczowy: *Uczniowie wykazują niską motywację i zaniżoną samoakceptację, co potwierdzają przeprowadzone badania. Wynika ona z ograniczeń geograficznych, społecznych i osobistych które znacząco wpływają na ich rozwój. Uczniowie nie są w stanie wskazać swoje mocne strony oraz elementy w których wyróżniają się na tle innych. Tak niska samoocena powoduje zachwianie poczucia własnej wartości co wpływa na obniżenie oczekiwań dotyczących dalszej kariery*

zawodowej a także bieżącej motywacji do nauki. Jest to czynnik wpływający znacząco na zwiększenie liczby osób opuszczających przedwcześnie system edukacji i wybierających mniej ambitną drogę rozwoju zawodowego.

ZESPÓŁ SZKÓŁ
im. gen. Nikodema Sulika
ul. 1000-lecia Państwa Polskiego 24
16-200 Dąbrowa Białostocka
tel. (085) 71-21-124
NIP 545-12-84-577, REG. 001143061

DYREKTOR
Zespołu Szkół
mgr Jarosław Budnik